

[Bladt.]

arbejdere, de var bestemt for, og samtidig at forhindre private spekulationer i disse huse.

Selv om loven har virket efter sin hensigt, har det dog ofte vist sig vanskeligt at få afhændet disse huse til kvalificerede købere, særlig i de egne, hvor der er stor arbejdsløshed. Dette kom bl. a. til udtryk, da det ærede medlem hr. Hjortnæs den 12. marts i fjor her i tinget rettede et spørgsmål til den højtærede landbrugsminister om dette problem. I øvrigt tror jeg, at de fleste husmandsbrugskommissioner kan tale med om problemet, der sikkert har voldt dem en del kvaler og bryderier i de enkelte tilfælde. Reglen kan også virke særdeles ubehageligt for den arbejder, som kunne opnå varigt og bedre lønnet arbejde et andet sted, men som ikke er i stand til at få afhændet sit hus. En arbejder på Als, som for nylig var i den situation, sagde til mig, at det var stavnsbåndet om igen. Det var en betragtning, som ikke var helt ved siden af.

Det foreliggende forslag åbner flere muligheder for mindskelse af dette problem. Der foreslås således en tilføjelse til hovedloven, hvorefter en ejer, når han opnår arbejde et andet sted, kan fraflytte sin ejendom og udleje den til en arbejderfamilie, normalt dog ikke længere end for et år. Denne bestemmelse er i alt fald en udvej, en håndsrækning i en given situation. Der gives derved også manden en rimelig tidsfrist til at få afhændet sin ejendom, hvis den nye arbejdsplads giver ham mulighed for at blive dér og han ikke ønsker at vende tilbage til sin ejendom.

En anden ny bestemmelse i lovforslaget går ud på, at staten i særlige tilfælde kan overtage ejendommen. Vilkårene for en sådan overtagelse fastsættes efter forhandling, subsidiært dog efter nærmere i loven fastsatte bestemmelser.

Jeg ved ikke, om problemet kunne løses på en bedre måde, men jeg er tilfreds med, at der i hvert fald er skabt mulighed for afhændelse af ejendommene i disse særlige tilfælde.

Det omhandlede problem giver mig i øvrigt anledning til at sige, at man sikkert i fremtiden skal være agtpågivende med

hensyn til beskæftigelsesmulighederne dér, hvor de nye arbejderboliger opføres.

Jeg har nu omtalt en del af de vigtigste bestemmelser i de foreliggende lovforslag. Der er gjort et grundigt forarbejde i kommissionen, og efter min opfattelse skulle det ikke volde særlige vanskeligheder at nå til enighed i udvalget, således som det også hidtil har været tilfældet, når vi har behandlet denne lovgivning.

Jeg kan på mit partis vegne anbefale begge lovforslag til en hurtig og velvillig behandling.

Jeg vil dog tillade mig i forbindelse med behandlingen af disse lovforslag at fremføre et problem.

Det er nu mere end 20 år siden, vi fik den første lov om opførelse af arbejderboliger på landet. Der er gennem denne tidsperiode opført mange tusind af disse små kønne huse, som hver for sig danner rammen om et lille familiesamfund. Jeg synes, det tjener det danske folketing og de skiftende regeringer til ære, at man år efter år har kunnet samles om denne lovgivning. Når jeg ser disse små nydelige huse rundt omkring i vore landsbyer, mindes jeg uvilkårligt de verslinjer, der står i en af vore danske sange:

„I Danmark ligger der hus ved hus,
vel tusind små huse i rad,
med røde tage og skorstensrøg,
der dufter af middagsmad.“

Nu ved jeg vel, at arbejderboligerne er i mindretal blandt de tusinder af huse med røde tage, men de udgør dog et pynteligt indslag i boligbestanden på landet.

Når dette er sagt, vil jeg gerne sige, at nu efter 20 års erfaringer kan det vist være berettiget at se på, om der skulle være et og andet at rette; det tror jeg der er. De første huse, der blev bygget efter denne lov i slutningen af trediverne, op gennem besættelsestiden og i de nærmeste år derefter, er af en betydelige ringere kvalitet end de huse, der opføres nu. Jeg ved, at der er adskillige, som hellere i dag end i morgen ville gå i gang med et grundigt restaureringsarbejde, hvis det var muligt. Det kan dreje sig om isoleringsarbejder, mindre ombygninger, sanitære installationer og mange andre ting; men det bliver ikke gjort, simpelt hen fordi ejerne mangler de